

**VI. ULUSLARARASI TÜRKLERİN
DÜNYASI SOSYAL BİLİMLER
SEMPOZYUMU**

**ÖZET BİLDİRİ
KİTABI**

13-15 Mayıs 2022

Komrat-Gagauz Yeri (Moldova)

Editör

Doç. Dr. Osman Kubilay GL

**VI. ULUSLARARASI TÜRKLERİN DÜNYASI
SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU
BİLDİRİ ÖZETLERİ**

Editör / Editor

Doç. Dr. Osman Kubilay GÜL

Kapak Tasarımı / Cover Design

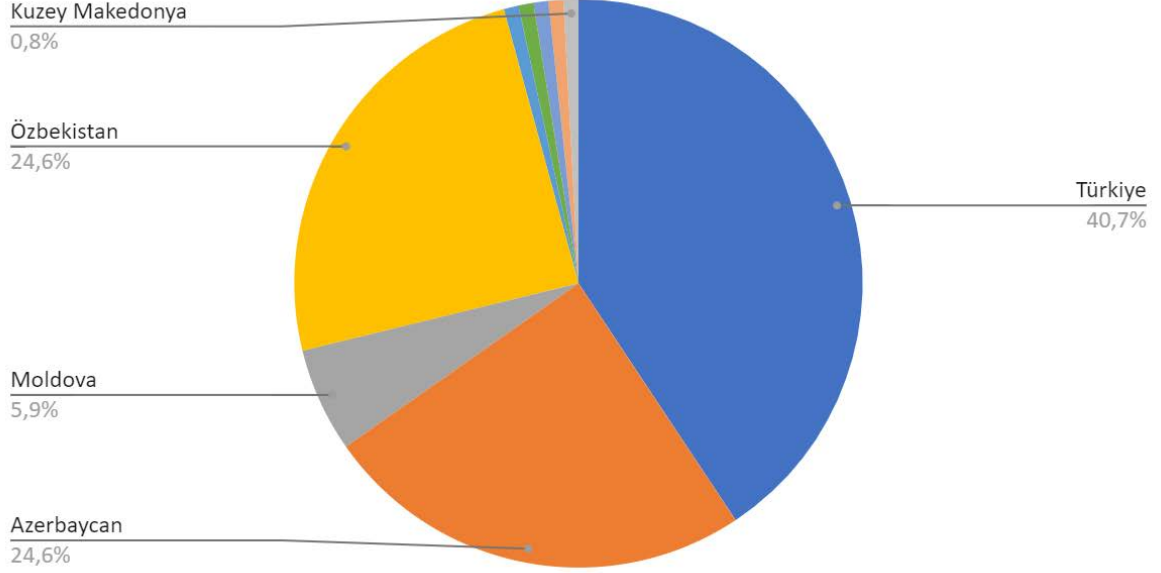
Nuri İbrahim KARABUDAK

Bu kitap, 13-15 Mayıs 2022 tarihinde Türklerin Dünyası Enstitüsü ve Komrat Devlet Üniversitesinin ortaklığında düzenlenen VI. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumunda sunulan bildirilerin özetlerini kapsamaktadır. Bildirilerin hukuki ve etik sorumluluğu yazarlarına aittir.

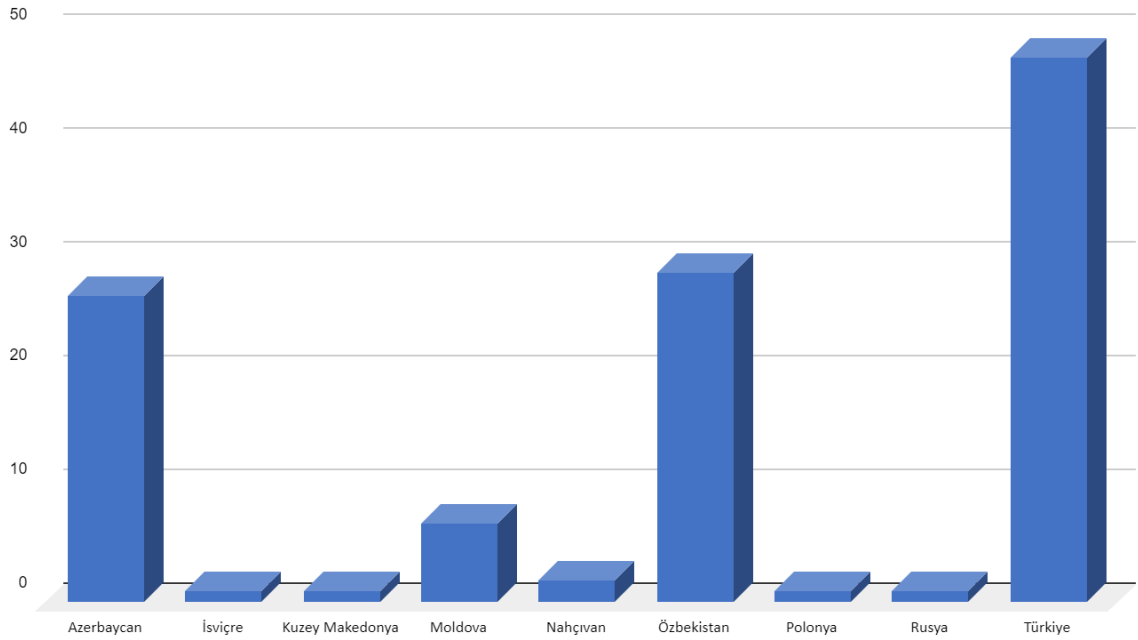
ISBN: XXXXXXXXX

Ankara – 2022

VI. ULUSLAR ARASI TÜRKLERİN DÜNYASI SEMPOZYUMU KATILIMCILARIN ÜLKELERİ GRAFİĞİ

VI. Uluslararası Türklerin Dünyası Sempozyumu Katılım Grafiği (Ülkelere Göre)

Azerbaycan	27
İsviçre	1
Kuzey Makedonya	1
Moldova	7
Nahçıvan	2
Özbekistan	29
Polonya	1
Rusya	1
Türkiye	48

İÇİNDEKİLER

Necati DEMİR

Gagauz Türklüğünün Atası Olarak Oğuzlar / Uzlar 14

Necati DEMİR

Gagauz Türkleri Dil, Tarih ve Kültürünün Temel Kaynakları 16

O‘razova Iqbol ABDİKARİMOVNA

“Gülistani Biti-Türkiye”De Bir Kişinin Davranışını Temsil Eden Deyimsel Birimlerin Analizi 17

Хулқар Василовна МИРЗАХМЕДОВА

Форс Ва Ўзбек Тилларида Термин Ясаш Бўйича Принципларининг Ўхшаш Ва Фарқли
Жиҳатлари..... 19

Alisher UBAYDULLAYEV

“Lug‘ At Turkiy”Dagi So‘Zlarning Leksik-Semantik Xususiyatlari..... 20

Aynure BABAYEVA

Tatar Şairi Abdullah Tukayın Anavatan ve Dil Temalı Şiirlerinde Milli Ruh 21

Rakhshona MUSLIKHIDDINOVA

An Ironiya On Sadrıddın Aını's «Death Of The Extortioner Margı Sudkhur»..... 23

Darmon URAEVA

Özbek Yas ve Ağıt Törenlerinin Yapısı ve Türk Kültürüne Etkisi Hakkında Kısa Bilgi 24

Atilla JORMA

Türk Dilinde Düzenleme Sorunları..... 25

Aybüke ERSAN

Sağlık Yönetimi ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Atıf Analizi 27

Aybüke ERSAN

Sağlık Kurumları Alanında Yayınlanan Çalışmaların Web Of Science Veri Tabanına Dayalı
Bibliyometrik Analizi 29

Aykut Emre BOZDOĞAN- Cezmi ÜNAL

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Güneş ve Ay Tutulması Konusunun Öğretiminde Tercih Ettikleri
Yöntem Ve Teknikleri 30

Gül Banu DUMAN- Rovshan MAMMADOV

Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eşdeğerler..... 32

Aslı UYSAL

KKTC’de Okutulmakta Olan Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Tür ve Tema Açısından
İncelenmesi 33

Erkin SADIKOV	
Esl Sınıfında İltifat Konuşma Eylemleri Öğretimi	34
Ramazan ERYILMAZ	
Covid 19 Pandemisi Döneminde Uzaktan Eğitim Yoluyla Gerçekleştirilen Türkçe Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşlerini İnceleyen Çalışmaların Tematik Analizi	36
Danişmend Hüseyin ŞAHİN - Özdilek ÖZCAN	
Danişmendli Sikkeleri Üzerine Bir Değerlendirme	38
Vəsilə RAZİMİ	
Dastanı-Ahmed Harami Şiirinin Dil ve Tarz Özellikleri	39
Dilan KALAYCI	
Foreign Language Teaching In The Republican Period And Relations Between Eastern European Countries And Turkey In The Field Of Education And Culture	41
Dilek BİLGİN	
Ortaokul Öğrencilerinin Akran İletişiminde Sahip Oldukları Temel Değerler	42
Khayrulla SAIDOV	
Dil Ekonomisi Sorununun Tarihsel Gelişimi	44
Zubaydullo RASULOV	
Söylemin Yapısında Bilgi Oluşturan Araçlar (Faktörler)	45
Kamelya TEKNE	
Türk Basınında Gagauzlar	47
Ayten ABBASOVA	
Mirjakıp Duvlatulinin “Bahtsız Jamal” Romanında Kazak Kadının Toplumda Yeri	48
O‘Qituvchi,Sayfullayev Baurjan NURUMBETO‘G‘Lİ	
Türkiy Tılları Frazеologiyasında “Ko‘Z” Frazеosomatizmining O‘Zıga Xos Xususiyatları	50
Гулноза ОРИПОВА	
Tür Teorisinin Temelleri	51
Galibe HACIYEVA	
Azerbaycan Türkçesinin Nahçıvan Ağızları ile Gagavuz Türkçesinin Ortak Leksikası	52
Abdulkadır ERGÜN	
Gagavuz Destanlarında Türk Kültür Coğrafyası	54
Kadriye TÜRKAN	
Gagavuz Masallarında Olağanüstü Varlıklar	56
Abdulkadır ERGÜN	
Gagavuz Türkülerinde Coğrafi Motifler	57

SÖYLEMİN YAPISINDA BİLGİ OLUŞTURAN ARAÇLAR (FAKTÖRLER)
INFORMATION FORMING TOOLS (FACTORS) IN THE STRUCTURE OF
DISCOURSE

Prof. Dr. Zubaydullo RASULOV

Buhara Devlet Üniversitesi

Bukhara-Özbekistan

zubayd@yandex.ru

ORCID ID: 0000-0003-0554-1319

Özet

Bilgi, bir iletişim ortamında iletilen ve bir kişinin bilişsel faaliyetinin fikir biçiminde gerçekleştirilmesi olan bir bilgi biçimidir. Başka bir deyişle, bilgi, evrenin biliş sürecinde ustalaştığı bilgisini yansıtan, belirli dilsel işaretler aracılığıyla bir kişinin deneyimidir. Şu anda, her insanın evreni kendi tarzında algılayabileceği ve kendi hedeflerine, bilişsel faaliyetleri organize etme araçlarına sahip olabileceği unutulmamalıdır. Daha fazla içerik, kişinin ve söylemin tutumunu belirler. Söylem veya konuşma yapısını belirlerken ifade edildiği bilgi yapısının rolü önemlidir. Birçoğu bilgi yapısının konuşmanın yapısını iki bölüme ayırdığına inanıyor. Bunlardan ilki, söylem bileşenlerinin karşılıklı bağımlılığını yansıtırken, ikincisi, tamamen yeni bilgilerin ortaya çıkmasından önce bilinen bilgileri zenginleştirmek, söylemi güncelleme hesabından genişletmek görevini içerir. Ancak daha önce bilinen veri aktarımı vakaları da vardır. Söylemdeki bilginin sözelleştirilmesi farklı şekilde gerçekleşir ve dilin hangi tipolojik gruba ait olduğu da önemlidir. Örneğin, (Türk, Özbek, Rus, Macar, ücretsiz kelime sırası ile dillerde ve benzeri.) konuşma yapısının yapısındaki kelimelerin bileşimi, bilginin ifadesini etkiler. Ve İngilizce'de, bilginin gerçekleştirilmesi için ana araç tonlamadır. Japonca yazılmış metinlerde, bu görev genellikle morfolojik unsurlar tarafından gerçekleştirilir. Ancak, söz konusu araçlar şu ana kadar tüm dillerde mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, bilişsel faaliyetler, söylemin tutumu, dilsel işaretler, bilginin sözelleştirilmesi.

Abstract

Information is a form of knowledge that is transmitted in a communication environment and is the realization of a person's cognitive activity in the form of ideas. In other words, information is the experience of a person through certain linguistic signs, reflecting his knowledge that he has mastered in the process of cognition of the universe. At this time, it should not be forgotten that each person can perceive the universe in his own way and have his own set of goals, means of organizing cognitive activities. Further content dictates the attitude of the person and discourse. The role of the information structure in which it is expressed is important when determining the discourse or conversational structure. Many believe that the information structure divides the structure of speech into two parts. While the first of them reflects the interdependence of the components of discourse, the second includes the task, to enrich the information known before the introduction of completely new information, expanding the discourse from the update account. But there are also cases of previously known data transfer. Verbalization of information in the discourse occurs differently, and it is also important what typological group the language belongs to. For example, in the languages with the free word order (Turkish, Uzbek, Russian, Hungarian, and so on.) the composition of words in the structure of speech

construction affects the expression of information. And in English, the main tool for the actualization of information is intonation. In Japanese-written texts, this task is often performed by morphological elements. However, the mentioned tools are available in all languages so far.

Key words: knowledge, cognitive activity, attitude of the discourse, linguistic signs, verbalization of information.